

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/232/2019
Identifikačné číslo spisu:	2216203758
Dátum vydania rozhodnutia:	28.11.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:2216203758.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a. s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, proti žalovanej H. Z., bývajúcej v N. XXX, o zaplatenie 3 310,67 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 12 C 97/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 13. marca 2019 sp. zn. 10 Co 21/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Dunajská Streda (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 2. októbra 2017 č. k. 12 C 97/2016-76 I. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni istinu 3 310,67 eur spolu s úrokom 144,18 eur a úrokom z omeškania 3,85 eur a s úrokom z omeškania vo výške 8 % ročne zo sumy 3 382,70 eur od 9. augusta 2013 do 12. septembra 2013, zo sumy 3 310,67 eur od 13. septembra 2013 do zaplatenia a zo sumy 144,18 eur od 9. augusta 2013 do zaplatenia, v splátkach po 150,- eur mesačne, vždy do 25. dňa mesiaca, pod stratou výhody splátok, počnúc právoplatnosťou tohto rozsudku; II. vo zvyšku žalobu zamietol a III. žalobkyni priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom na § 261 ods. 3 písm. d/, § 497 a nasl. zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej len „ObZ“), § 52 a nasl., § 54 ods. 1, § 517 ods. 1 a 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“); § 52 ods. 1 a 2 OZ v znení účinnom od 1. mája 2014, § 9 ods. 1, § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách, platného v čase uzavretia zmluvy (ďalej aj „zákon č. 129/2010 Z.z.“) a § 3 ods. 1 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka uviedol, že strany uzavreli 15. januára 2013 úverovú zmluvu, ktorej jej predmetom bolo poskytnutie bezúčelového úveru žalovanej vo výške 3 500,- eur s úrokom 17,9 % ročne, úver mala žalovaná splatiť v 60 mesačných splátkach (od 15. februára 2013) k 15. dňu mesiaca po 89,16 eur, ročná percentuálna miera nákladov (RPMN) v zmluve bola uvedená údajom 20,98 %, konečná splatnosť úveru bola určená na 15. január 2018, zmluvné dojednanie podľa bodu 4.2.1 oprávňovalo banku žiadať predčasné zaplatenie zostatku istiny úveru s príslušenstvom, pri omeškaní klienta, zmluva bola opatrená

podpisom žalovanej, listom zo 16. júla 2013 oznámila žalobkyňa žalovanej s poukazom na neplnenie podmienok zmluvy zosplatenie úveru, vyčísleného na 3 614,76 eur, predtým listom z 20. mája 2013 vyzvala žalovanú (ako opakované upozornenie) na zaplatenie omeškaných splátok 155,65 eur. Ako súd prvej inštancie ďalej uviedol, vzhľadom k spotrebiteľskému charakteru zmluvného vzťahu, z úradnej moci preskúmal oprávnenosť nároku a vyhodnotením vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žaloba bola podaná dôvodne, nárok je však sčasti neoprávnený. Súd prvej inštancie zdôraznil, že žalobkyňa - banka má nárok na úrok z úveru výlučne do času zosplatenia úveru, a v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 143/1998, a preto priznal žalobkyni na nesplatení úverovej istine 3 310,67 eur, ale úrok výhradne iba do času zosplatenia úveru, zároveň žalobkyni priznal aj nárok na úrok z omeškania (uplatnený v súlade so zákonom) z priznanej úverovej istiny odo dňa navrhovaného žalobkyňou, keďže žalovaná sa s úhradou preukázateľne dostala do omeškania, vo zvyšku nároku žalobu zamietol. V časti o povolení splátok súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil § 232 ods. 4 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) s tým, že umožnil žalovanej dlh voči žalobkyni splácať, avšak v prípade, že sa omešká čo len s jednou splátkou, stane sa zvyšok dlhu splatný v celosti. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 C.s.p.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 13. marca 2019 sp. zn. 10 Co 21/2018 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti výroku, ktorou súd prvej inštancie nepriznal žalobkyni zmluvný úrok vo výške 17,90 % ročne z nezaplatení istiny 3 382,70 eur od 9. augusta 2013 do 12. septembra 2013 a z nezaplatení istiny 3 310,67 eur od 13. septembra 2013 do zaplatenia a v časti trov prvoinstančného konania podľa § 387 ods. 1 C.s.p. ako vecne správny potvrdil a rozhodol tiež o trovách odvolacieho konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne, keď súd prvej inštancie v miere postačujúcej pre rozhodnutie zistil skutkový stav a vec aj správne posúdil po právnej stránke. Ďalej odvolací súd zdôraznil nespornosť spotrebiteľského charakteru predmetnej zmluvy o úvere. Ohľadne námietky žalobkyne, že nárok na zaplatenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatení, odvolací súd s poukazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 143/1998 uviedol, že veriteľovi patria dohodnuté zmluvné úroky z poskytnutých prostriedkov iba do splatnosti dlhu, následne sa dlžník dostáva do omeškania a je povinný platiť už iba úroky z omeškania, pričom uvedeným názorom aj podľa Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 476/2012 nedošlo k porušeniu ústavných práv veriteľa. S poukazom na viaceré rozhodnutia krajských súdov odvolací súd uviedol, že žalovaná bola povinná platiť zmluvný úrok do dohodnutej doby vrátenia požičaných peňazí, avšak v prípade zmeny pôvodných podmienok, za ktorých bol úver poskytnutý, po zosplatení úveru, dlžník sa dostáva do omeškania s plnením dlhu a nastupuje režim platenia úrokov z omeškania a v prípade iného záveru by na ťarchu spotrebiteľa dochádzalo k dvojnásobnému zaťaženiu, a to jednak v podobe úrokov z úveru, ako aj úrokov z omeškania, čo by spôsobovalo značnú nerovnováhu vo vzťahoch medzi účastníkmi. Ako odvolací súd ďalej uviedol, ak teda nastal stav, kedy spotrebiteľ už nemá právny titul mať peňažné prostriedky u seba a tieto užívať, niet dôvodu ani na to, aby veriteľ inkasoval úroky, ktoré by mu patrili výhradne za stavu oprávnenej držby finančných prostriedkov spotrebiteľom. Záverom odvolací súd zdôraznil, že s protiprávnym stavom (porušením zmluvných podmienok) sa spájajú sankcie, keďže spotrebiteľ je v omeškaní s vrátením sumy. Preto sa s ním nemôžu spájať odplatné plnenia, ktoré súvisia so stavom oprávneného držania peňažných prostriedkov dlžníkom podľa podmienok spotrebiteľskej zmluvy (odplatné nároky patria len v právne súladnom stave). O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1, § 251, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 C.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie s tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.). Vyčítala odvolaciemu súdu nesprávnosť jeho právneho záveru, že jej po vyhlásení predčasného zosplatenia úveru nepatrí zmluvne dohodnutý úrok. Vyjadrila názor, že dlžník je povinný zaplatiť úroky za dobu od poskytnutia až do vrátenia peňažných prostriedkov, keďže sa na takúto povinnosť veriteľovi zmluvne zaviazal a tento záväzok trvá aj po odstúpení veriteľa od zmluvy. Na základe uvedeného navrhla, aby dovolací súd zrušil

rozhodnutie odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie v časti napadnutej odvolaním (v rozsahu zamietajúcej časti výroku, ktorou súd prvej inštancie nepriznal žalobkyni zmluvný úrok vo výške 17,90 % ročne z nezaplatenej istiny 3 382,70 eur od 9. augusta 2013 do 12. septembra 2013 a z nezaplatenej istiny 3 310,67 eur od 13. septembra 2013 do zaplattenia) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b/ C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože nie je prípustné.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie možno podať iba ak to výslovne pripúšťa zákon (§ 419 C.s.p.). Dovolanie nie je ďalším odvolaním a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Civilný sporový poriadok upravuje dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý možno podať len proti rozhodnutiam odvolacieho súdu výslovne uvedeným v zákone (§ 421 ods. 1 C.s.p.), alebo len v prípade výskytu zákonom osobitne vymenovaných závažných procesných väd (§ 420 C.s.p.).

8. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (por. § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

12. Podľa § 422 ods. 1 C.s.p. dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, na príslušenstvo sa neprihliada, b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy, na príslušenstvo sa neprihliada, c/ je predmetom

dovolacieho konania len príslušenstvo a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmena a/ a b/. Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

13. Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie vecí tzv. majetkovým cenom (ratione valoris). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. Výnimku predstavujú spory s ochranou slabšej strany, keď, vychádzajúc z koncepcie zvýšenej ochrany týchto definovaných subjektov, je majetkový cenový znížený na dvojnásobok minimálnej mzdy, aby v týchto sporoch bola ponechaná možnosť dovolacieho prieskumu i pri nižších sumách plnenia. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie vecí možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy.

14. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 663/2007 Z.z. o minimálnej mzde v znení neskorších zmien a doplnení sumu minimálnej mzdy pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou ustanovenú podľa § 7 a sumu minimálnej mzdy za každú hodinu odpracovanú zamestnancom ustanoví na príslušný kalendárny rok vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) nariadením vlády a podľa § 1 nariadenia vlády č. 279/2015 Z.z. (účinného v priebehu celého kalendárneho roka 2016, teda i v čase doručenia žaloby v prejednávanej veci súdu 14. marca 2016) suma minimálnej mzdy na rok 2016 sa ustanovuje na 405,- eur za mesiac pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou (písm. a/) a 2,328 eur za každú hodinu odpracovanú zamestnancom (písm. b/).

15. V predmetnej veci bol dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej o peňažnom plnení v časti, ktorou bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti o zaplatenie úroku vo výške 17,90 % ročne z nezaplatenej istiny 3 382,70 eur od 9. augusta 2013 do 12. septembra 2013 a z nezaplatenej istiny 3 310,67 eur od 13. septembra 2013 do zaplatenia, t. j. príslušenstvo uplatnenej pohľadávky, ktoré za obdobie od 9. augusta 2013 do 30. mája 2019 (v čase začatia dovolacieho konania podaním na poštovú prepravu) predstavuje 3 441,58 eur. Odvolací súd teda rozhodoval v dovolaní napadnutom výroku o príslušenstve pohľadávky neprevyšujúcom desaťnásobok minimálnej mzdy (4 050,- eur). Prípustnosť dovolania žalobkyne je preto v zmysle § 422 ods. 1 písm. a/ C.s.p. vylúčená.

16. I keď v preskúmvanej veci išlo o tzv. spotrebiteľský spor, teda spor s ochranou slabšej strany, pre posúdenie prípustnosti dovolania neprichádzalo do úvahy uplatnenie nižšieho majetkového cenzu, t. j. dvojnásobku minimálnej mzdy v zmysle § 422 ods. 1 písm. b/ C.s.p. Účelom zníženia majetkového cenzu v sporoch s ochranou slabšej strany je totiž podľa dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku zvýšená procesná ochrana slabšej strany, ktorou je v spotrebiteľskom spore spotrebiteľ. Táto zvýšená procesná ochrana spočíva v sprístupnení dovolania i pri nižšej sume peňažného plnenia. Znížený majetkový cenový sa teda v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolaťom je neúspešný spotrebiteľ. Pokiaľ je však dovolaťom neúspešný dodávateľ, pre posúdenie prípustnosti dovolania platí majetkový cenový vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Táto interpretácia neodporuje princípu rovnosti zbraní, pretože je všeobecne známou skutočnosťou, že rovnosť subjektov je v určitých sporoch (vzhľadom na postavenie strán) len fikciou, na ktorú zákonodarca v C.s.p. reagoval tzv. pozitívnou diskrimináciou, t. j. osobitnou právnou úpravou sporov s ochranou slabšej strany. Za takéto spory sa považujú spotrebiteľské spory, antidiskriminačné spory a individuálne pracovné spory (§ 290 až § 323 C.s.p.), pričom slabšou stranou v nich je spotrebiteľ, zamestnanec a diskriminovaný. Ochrana slabšej strany spočíva v tom, že sa jej priznáva viac práv za účelom docieľenia rovného postavenia s druhou stranou sporu, a teda dôsledného naplnenia princípu rovnosti zbraní. Na uvedenom zotrvalo aj Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré prijalo zjednocujúce stanovisko R 29/2019, ktorého právna veta znie „Znížený majetkový cenový (§ 422 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku) sa v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolaťom je neúspešný spotrebiteľ“.

17. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. c/ C.s.p. ako neprípustné odmietol.

18. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.), avšak v danej veci dodáva, že v dovolacom konaní žalovanej vznikol zásadne nárok na náhradu trov dovolacieho konania v zmysle § 255 ods. 1 C.s.p. s tým, že o výške náhrady trov konania v zmysle § 262 ods. 2 C.s.p. by mal rozhodnúť súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením.

19. Z obsahu spisu vyplýva, že v danom prípade bola žalovaná v dovolacom konaní pasívna, nevykonala žiaden procesný úkon, náhradu trov konania si neuplatnila a podľa obsahu spisu jej ani žiadne trovy v dovolacom konaní nevznikli.

20. Civilný sporový poriadok výslovne nerieši situáciu ak strana, ktorá na základe procesných ustanovení má nárok na náhradu trov konania, o náhradu trov zjavne neprejavila záujem, bola v konaní pasívna a podľa obsahu spisu jej v dovolacom konaní ani žiadne trovy nevznikli. Na daný prípad nie sú k dispozícii ani analogicky použiteľné ustanovenia Civilného sporového poriadku alebo iného zákona (analógia legis alebo iuris).

21. Dovolací súd preto s použitím Základných princípov čl. 4 ods. 2 C.s.p. aplikoval na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania princíp racionálneho zákonodarcu a o náhrade trov konania žalovanej rozhodol podľa fiktívnej normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom. Vychádzal pritom z pomyseľnej normy, že ak si strana náhradu trov konania neuplatní, ani jej podľa obsahu spisu v konaní žiadne nevznikli, je v súlade s čl. 17 základných princípov C.s.p., zakotvujúcim procesnú ekonómiu, rozhodnúť priamo tak, že sa jej nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 C.s.p. v spojení s § 453 ods. 1 C.s.p. o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania, za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy v konaní nevznikli, by bolo zjavne nielen nerozumné, ale i v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho sporu (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2018 sp. zn. 7 Cdo 14/2018, R 72/2018).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.